

1. Sfilmowane dzieciństwo na podstawie wiersza Stanisława Grochowiaka *Zejście*

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zna tekst S. Grochowiaka *Zejście*,
- zna podstawowe terminy z zakresy sztuki filmowej, jak: ujęcia, zawartość kadru, plany, ruchy kamery, dialog, środki pozajęzykowe,
- zna zasady pisania scenariusza i scenopisu.

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- potrafi interpretować wiersz,
- potrafi dokonać przekładu intersemiotycznego tekstu literackiego na scenopis filmowy,
- potrafi rozwiązywać problemy w sposób twórczy,
- rozwija sprawność umysłową, kreatywność, przełamuje opory przed przedstawieniem własnych pomysłów.

b. 2. Metoda i forma pracy

Ćwiczenia praktyczne

c. 3. Środki dydaktyczne

S. Grochowiak, *Zejście*, [w:] W. Bobiński, *Świat w słowach i obrazach. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy III gimnazjum*, WSiP, Warszawa 2000.

Przykładowy scenopis (załącznik 1)

Schemat scenopisu do uzupełnienia (załącznik 2)

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

1. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem lekcji i uświadamia im cele zajęć.
2. Uczniowie siadają w dowolnych miejscach w klasie. Nauczyciel prosi ich o zamknięcie oczu i wsłuchanie się ponownie w wiersz. Utwór był interpretowany na wcześniejszych lekcjach.

ii. b) Faza realizacyjna

1. Uczniowie opowiadają o obrazach, jakie im towarzyszyły podczas słuchania wiersza. Następnie

nauczyciel prosi uczniów o podanie wiadomości na temat scenariusza, które poznali na wcześniejszych lekcjach z zakresu sztuki filmowej. Nauczyciel informuje uczniów, że kolejnym etapem powstania filmu po napisaniu scenariusza jest powstanie scenopisu. Uczniowie odszukują termin w *Słowniku języka polskiego*. Scenopis – szczegółowo opracowany plan, który służy realizacji filmu. Zawiera on ujęcia, zawartość kadru, plany, ruchy kamery, dialogi, środki pozajęzykowe.

2. Uczniowie czytają przykładowy scenopis na podstawie znanej im lektury *Opowieść wigilijna* (załącznik 1).
3. Uczniowie zostają podzieleni na grupy, każdy zespół dostaje schemat scenopisu. Ich zadaniem jest stworzenie scenopisu do wiersza S. Grochowiaka *Zejsście* (załącznik 2).

iii. c) Faza podsumowująca

Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy w grupach, dzielą się swoimi uwagami i spostrzeżeniami.

e. 5. Bibliografia

1. Grochowiak S., *Zejsście*, [w:] W. Bobiński, *Świat w słowach i obrazach. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy III gimnazjum*, WSiP, Warszawa 2000.
2. Stanisławska I., *Redagujemy scenariusz filmowy i piszemy scenopis. Scenariusz cyklu zajęć w gimnazjum*, [w:] „Biblioteka w szkole” 2001, nr 12.
3. *Słownik języka polskiego*, PWN, Warszawa 2000.

f. 6. Załączniki

i. a) Karta pracy ucznia

Załącznik 1.

Przykładowy scenopis na podstawie lektury *Opowieść wigilijna*

Ujęcie	Zawartość kadru	Plany	Ruchy kamery	Dialogi, dźwięk, muzyka
1	Czołówka, stylizowany napis <i>Pierwszy z trzech duchów Opowieści wigilijnej</i> wg Ch. Dickensa.	Z planu ogólnego do zbliżenia.	Najazd przechodzący w panoramę.	Odgłosy szumu wiatru za oknem.
2	Wnętrze pokoju, zegar, półmrok, po środku drewniane łóżko z filarami zasłonięte kotarą.	Z planu ogólnego do planu średniego.	Najazd na zegar.	Odgłos bicia zegara
3	Drewniane łóżko, widać delikatne jak dziecka różowe ręce odsłaniające kotary łóżka.	Z planu ogólnego zbliżenie na ręce odsłaniające kotarę.	Najazd równoległy.	Muzyka wyrażająca zaniepokojenie, strach.

4	W łóżu leży przestraszony Scrooge w białej koszuli nocnej, na głowie ma szlafmycę, przy łóżu stoi duch mający postać dziecka i starca jednocześnie; ma długie, białe włosy, stopy odkryte, ubrany w śnieżnobiałą tunikę o nagich ramionach. Przepasany błyszczącą szarfą. Prawa ręka trzyma ostrokrzew. Z czubka głowy wypływa jasne światło.	Z planu średniego do detalu, przyspieszenie akcji.	Ruch równoległy.	Muzyka uspakajająca.
5	Scrooge powoli podnosi głowę, mówi drżącym głosem.	Z planu pełnego do zbliżenia.	Najazd z ogólnej postaci na twarz Scrooge'a.	– Czy jesteś duchem, którego wizytę mi przepowiedziano?
6	Postać ducha, stoi obok łóża, lewa ręka wyciągnięta w stronę Scrooga.	Z planu pełnego do zbliżenia.	Najazd na twarz ducha.	
7	Twarc Scrooge'a, spokojna, wyrażająca zdziwienie, a jednocześnie zaciekawienie wywołane słowami ducha. Duch mówi do Scrooge'a.	Z planu pełnego do zbliżenia.	Najazd postaci na twarz Scrooge'a.	– Tak, to ja, jestem Duchem Dawnych Scrooge'a.
8	Obraz ogólny, ukazujący stojącego i mówiącego ducha obok łóża i leżącego Scrooge'a.	Z planu amerykańskiego do średniego.	Ruch równoległy.	Świąt Bożego Narodzenia. – Bardzo dawnych.
9	Okno, padający lekko śnieg, przy oknie stoi Scrooge, otulając się szlafrokiem, duch trzymający rękę na sercu Scrooge'a.	Z planu średniego zbliżenie na okno.	Powolny najazd na okno.	– Tak chodzi o twoją przeszłość. To, co zobaczysz to cienie, przeszłych wydarzeń.
10	Przeniknięcie przez ścianę. Przechodzący otuleni w futra przechodnie (5 osób). Scrooge i duch stojący przed drzwiami.	Z planu pełnego do zbliżenia na postać Scrooge'a i ducha.	Najazd na postacie.	Ludzie nie będą wiedzieli, że ich obserwujemy.
11	Pokój kancelarii, za biurkiem kończący pracę Fezziwig. Skrzypek strojący skrzypce.	Z planu średniego najazd na zbliżenie szczęśliwego Fezziwiga.	Ruch równoległy.	Spokojna muzyka. – Poznałem tu właśnie terminowałem.
12	Wchodzi do biura uśmiechnięta Fezziwigowa z córkami, pracownicy z żonami, zaproszeni goście. W oddali świąteczny stół. Przy biurku stojący skrzypek.	Plan amerykański.	Najazd na uśmiechniętą postać Fezziwiga.	

13	Fezziwig i ich goście wykonujący angielskie tańce towarzyskie z tego okresu (początek XIX wieku).	Plan amerykański do planu średniego.	Ruch równoległy.	Ciche strojenie skrzypiec. – Hej tam Ebenezerze, kończ pracę. Dziś wigilia. Posprzątaj, aby było dużo miejsca.
14	Zegar bijący 23.00, państwo Fezziwig żegnający zadowolonych gości. Obok drzwi stoi duch wpatrzony w twarz Scrooge'a.	Plan amerykański do szybkiego półzbliżenia Scrooge'a i ducha.	Najazd z gości na Scrooge'a.	Muzyka angielska z tego okresu.
15	Twarz Scrooge'a wyrażająca melancholię za tymi szczęśliwymi latami jego życia.	Zbliżenie na twarz Scrooge'a.	Ruch równoległy.	
16	Kancelaria, duch ciągnie Scrooge'a za rękę.	Plan średni.	Najazd na twarz ducha.	Skrzypek grający angielską muzykę, śmiech.
17	Salon, w fotelu siedzi smutna na czarno ubrana kobieta, obok niej stoi młodzieniec. Przy kominku za nimi stoi duch i zaskoczony Scrooge.	Z planu amerykańskiego do zbliżenia.	Najazd na twarze pary.	Cichy śmiech, gwar. Słowa ducha – Tak niewiele trzeba, by wzbudzić w ludziach wdzięczność.
18	Salon; twarz damy, spływające po jej twarzy łzy. Wychodząc kobieta mówi.	Duże zbliżenie.	Z planu półzbliżenia do zbliżenia twarzy.	– Od niego zależało, czy będziemy szczęśliwi i on to uczynił.
19	Duch i Scrooge stojący przy kominku.	Plan średni.	Najazd na zbliżenie twarzy Scrooge'a.	Słowa ducha – Mój czas się kończy, a chcę coś ci pokazać.
20	Duch trzymający rękę Scrooge'a.	Plan średni.	Najazd na twarz ducha.	Słowa narzeczonej – Zmieniłeś się bardzo, nie jesteś taki jak dawniej. W twoim życiu liczą się pieniądze, zysk. Ja nie mam posagu, dlatego zwalniam cię z danego słowa.
21	Salon, fotel, kominek, choinka, troje dzieci biegających wesoło, tragarz z prezentami, jego dawna narzeczona, pan w surducie. Przy kominku duch i Scrooge.	Plan amerykański do zbliżenia.	Najazd na Scrooge'a.	

ii. b) Zadanie domowe

Wybierz wiersz z podręcznika, który twoim zdaniem jest świetnym materiałem na scenopis filmowy.

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

brak